

Multimedieprosjektet av krigstid KAN BETY ENORMT FOR HISTORIEFAGET

Til våren vil den nye CD-ROM-platen fra Universitetsforlaget vist bli lagt frem for alle. Prosjektet er det første CD-ROM-prosjektet som direkte er rettet mot undervisning i skole. Den er laget omkring Norges historie fra 1940-1945, og er ment å være et supplement til historieboka. Platen inneholder også bilder, lyd og tekst. Det er et samarbeidsprosjekt mellom Universitetsforlaget og Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie. Prosjektet er ledet av Jostein Saakvitne, som er lærer ved Bergen Lærerskole. Han har også vært med på å utvikle platen. Platen inneholder mye informasjon om livet i Norge under okkupasjonen, og det er mye som kan lære av. Platen inneholder også bilder og lyd som kan hjelpe elevene til å forstå historien.

Utgangspunkt i platen

Høyestelektor Jostein Saakvitne i Bergen er hovedmannen bak prosjektet. Han har lenge arbeidet for å få elevene til å bevisstgjøre seg om historien bak platen, og hvordan historien ble skrevet. Han har også arbeidet med å utvikle platen, og det er mye som kan lære av. Platen inneholder også bilder og lyd som kan hjelpe elevene til å forstå historien.

Det var utgangspunktet for at Universitetsforlaget og prosjektet. Platen inneholder mye informasjon om livet i Norge under okkupasjonen, og det er mye som kan lære av. Platen inneholder også bilder og lyd som kan hjelpe elevene til å forstå historien.

Platen inneholder mye informasjon om livet i Norge under okkupasjonen, og det er mye som kan lære av. Platen inneholder også bilder og lyd som kan hjelpe elevene til å forstå historien.

Platen inneholder mye informasjon om livet i Norge under okkupasjonen, og det er mye som kan lære av. Platen inneholder også bilder og lyd som kan hjelpe elevene til å forstå historien.

Platen inneholder mye informasjon om livet i Norge under okkupasjonen, og det er mye som kan lære av. Platen inneholder også bilder og lyd som kan hjelpe elevene til å forstå historien.

Et pedagogisk eksperiment

- MTV-generasjonen er vant til å hoppe fra kanal til kanal. Det ligger derfor en enorm utfordring i å lage heidnorske læremidler som «holder på» brukerne, sier Jostein Saakvitne - mannen bak multimedieprosjektet/CD-Rom utgivelsen av «Veier til vår tid».

SkoleMagasinet Jonn Karl Sætre

Jostein Saakvitne er i amateursis i mediekunnskap ved Bergen Lærerskole. Vi møter ham på hjemmebane - i hans egen stue. En krok domineres av datamaskiner og papirer. Jostein Saakvitne har jobbet med prosjektet i to år. Til sommeren skal det være ferdig.

Det er et pedagogisk eksperiment som har kunnet være en del av jobben min, men mye av fritiden har også gått med. Jostein viser fram andre multimedia-plater samtidig som han drar i gang «Veier til vår tid». Se her har jeg Beatles på CD-ROM! Den splitter nye Mac'en har problemer med lyden, og «Veier til vår tid» blir noe amputert. Jostein må fortelle hvilken musikk som skulle ha fulgt ulike bilder og tekster.

Kvalitet

Jostein er opptatt av å få multimedia inn i pedagogiske sammenhenger, men han stiller krav til kvalitet. Det må være friskt, interessant og visuelt attraktivt. Ellers vil det ikke fenge dagens ungdom, som er drevne medieforbukere. Det har vært et hovedpoeng å vise at det går an å lage gode

I denne kroken har Jostein Saakvitne tilbrakt mange timer med sitt multimedieprosjekt «Veier til vår tid».

multimedia uten at det blir info underholdning.

Pedagogikken er mye viktigere enn teknikken. Programvare og datamaskiner vil hele tiden forandre seg. Det en må konsentrere seg om er å formidle kunnskaper slik at de fanger brukeren, sier han.

Interaktiv historie

CD-ROM-platen er om okkupasjonstiden, men du er ikke historiker?

Nei, og det skal vi være glade for. Jeg er redd det lett kunne blitt kjedelig dersom det bare stod historikere bak, kommer det kjøpt fra Jostein.

Du er ikke redd for å møte historielærerne i lunsjpausen etter denne kraftsalven?

Poenget mitt er at det trengs folk fra mediavisen for å presentere emnet på en spennende måte. Under arbeidet har jeg hele tiden hatt medieperspektivet klart for meg. Overflatenivåene er tabloid-preget. Bilder og inngangstekster skal lokke brukeren til å gå dypere - til ulike kilder og innfallsvinkler, forklarer han.

Og jammen er dette andre boller enn historiebøkene vi var borti i ungdommen. Propagandaplakater, filmavis-snutter og avisdebatter glir over skjermen så «øyet blir stort og vått».

I en multimediepresentasjon må du bort fra den lineære framstillingsteknikken som finnes i bøker, forklarer Jostein videre. Kryssreferanser og interaktivitet er blant de sterkeste kortene du kan slå i bordet med. Og i historiefaget trengs det nytenkning, mener han.

Prosjektet er blitt vist på flere fagsamlinger for historikere, og høstet positive reaksjoner. Mange av lærerne kunne fortelle om økende misnøye blant elevene. Tradisjonell historieundervisning blir oppfattet som «trøtte greier».

Samarbeidsprosjekt

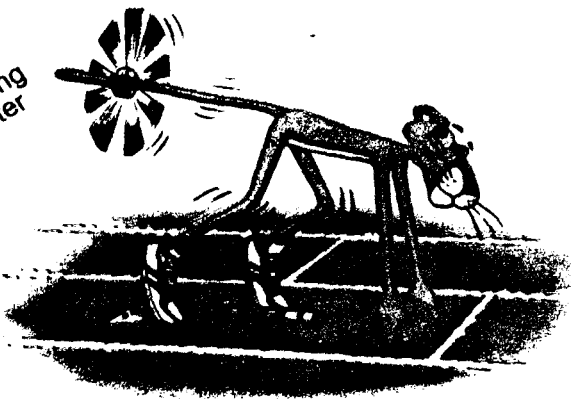
Jostein Saakvitne står bak ideen og mesteparten av arbeidet med multimedieprosjektet «Veier til vår tid». I det siste halvåret har han hatt hjelp av designer Trond Bentsen med den visuelle utformingen. På BOK '93-messen ble en prototype av CD-ROM-platen vist frem.

Interessen var stor, noe som var utslagsgivende for at Universitetsforlaget gikk inn i prosjektet.

Hvordan skal norsk multimedia kunne konkurrere med spill og underholdning fra de multinasjonale underholdnings-gigantene?

Vi må gripe fatt i emner som er seriosøkerne Time Warner vil neppe komme til å lage noe om okkupasjonstiden i Norge, sier Jostein.

Utdanning
Senter

Løp til SiO Data og kjøp din nye PC

SiO Data, din undervisningsleverandør, tilbyr skolepriser til undervisningssektoren både på PC og programvare.

Help
ware

RING

22 85 33 50

SiO Data

IBM
Business
Partner

SiO Data a/s, Postboks 94 Blindern, 0314 Oslo. Telefon: 22 85 33 50. Fax: 22 85 33 45

Okkupasjonshistorie på CD-ROM; -Et pedagogisk nybrottsarbeid

Forfatter og ideskaper: *Jostein Saakvitne*
Formgiver: *Trond Bentsen*
Utgiver: *Universitetsforlaget*.

I forbindelse med lanseringen av sitt nye læreverk i historie for videregående skole, presenterer Universitetsforlaget en CD-ROM om *okkupasjonstiden*. Dette er en epokegjørende satsing, og nok så sannsynlig gir prosjektet oss et blikk inn i vår felles fremtid. Om bare ganske få år vil bruk av CD-ROM være like naturlig på skolebibliotek og arbeidsrom som pc'ene etterhvert er blitt. Teknologien er også blitt overkommelig i anskaffelse. For noen få tusen kan en nå utstyre en datamaskin med et par ekstra tekniske finesser og ved helt enkle pek- og klikk-metoder begi seg på vandring i et elektroniske bibliotek der farger, film og lyd er knyttet til et omfattende tekstmateriale.

Anmeldt av
Geir Berge,
lektor Laksevåg gymnas

Hva er en CD-ROM?

En CD-ROM er teknisk og i fysisk størrelse i prinsippet det samme som en musikk-CD, en Compact Disc. ROM står for Read Only Memory som betyr at man bare kan lese fra platen, men (enda) ikke selv skrive som på en vanlig diskett. Det vil imidlertid være mulig å manipulere med innholdet og lage mindre utdrag som kan kjøres fra harddisken ved hjelp av et støtteprogram. Forskjellen ligger imidlertid ikke først og fremst her, men i CD'ens overlegne lagringskapasitet. F.eks. inneholder Universitetsforlagets CD om okkupasjonshistorie over 1.000 sider tekst, om lag 1.000 illustrasjoner og bilder i farger, levende filmglimt og et par timer lyd i form av tale og musikk. En komplett multimedia-presentasjon på en liten CD-plate.

Innhold

Innholdsmessig er platen bygget opp med fem hovedtemaer: *Anne Grete på Norge, NS og nyordningen, Motstanden, Hverdagen*, og tilleggtemaene: *Det sto i avisen, Filmrevyen, og Utgangspunkt 1994*. Teknologien gjør det dermed mulig ved et raskt muse-

klikk å få frem f.eks. filmrevyglimt eller avisomtale direkte knyttet til det temaet man arbeider med. Spennvidden er stor. Fra tradisjonelle innfallsvinkler som invasjonen og 9. april, eller litt mer ukjent stoff som fritid og kulturliv, til debatten om Hamunds tyskvennlighet. Fortrinnet og, må det innrømmes, fascinasjonen ligger i mulighetene til å belyse temaene og problemstillingene fra ulike vinkler. La meg ta ett eksempel fra en gjenganger i den offentlige debatt: Rekruttering, organisering, formål og krigstjeneste, kan vi gå inn i kildematerialet i form av intervjuer med frontkjemper og motstands menn, plakater og propagandatekster, vervekontraktene og rettsbehandlingene etter krigen. Ut over dette brede stofftilfanget har vi også tilgjengelig faghistorikernes vurderinger av de samme forhold og glimt fra dagens debatt f.eks. om frontkjempermonumentet som er tenkt reist i Finland. Hvor lang tid hadde det ikke tatt å skulle finne frem og tilrettelegge bare brokker av dette materialet på gamlemåten?

De visualiserende effektene forbinder kunnskap med opplevelse på en ny måte. Billedstoffet skaper nærhet og engasjement, og gjør materialet fengslende og til tider ganske provoserende. For historikeren er plakater og bilder

Okkupasjonstiden: Slik ser Universitetsforlagets CD-ROM ut.

også kilder som kan analyseres. I et tilleggstema kalt: *Med bilder som vapen*, har forfatteren lagt inn et spennende og, ihvertfall for den utrente, lærerikt kapittel om billedanalyse. Akkurat den delen skulle forresten også kunne ha stor tverrfaglig verdi.

Bruk

Foruten lagerkapasiteten er en åpenbar fordel med CD-ROM, hvor lett og enkelt det er å lære og å bruke. Med ett enkelt klikk kan man innledningsvis velge en «guidet tour» som tar en rundt på kort visning i innhold og bruk. Anvendelsesområdet er mye det samme både for lærere og elever: en kunnskapsbank som man kan hente av individuelt eller i forbindelse av opplegg, oppgaver eller presentasjoner. Istedenfor å fly rundt og kopiere bøker og kilde-samlinger, for så å klippe og lime, kan man ganske enkelt kopiere de tekstsniittene man er interessert i til egen diskett etter samme prinsipp som man kjenner fra vanlig kopiering i Windows eller et tekstbehandlingsprogram, og lager avsnitt og overskrifter på sin PC for man trykker ut det ferdige oppsettet. Hypertekstprinsippet gjør det mulig å klikke på enkeltord i teksten og få frem for-

dypninger og referanser. Å ha alt så lett tilgjengelig er en åpenbar lettelse i arbeidet. Hvor mange opplegg har vi ikke lagt til side fordi vi aldri fant den aktuelle kilden eller det relevante materialet til å belyse det emne vi ville behandle?

Lærerrollen

Lærerrollen i historiefaget er under endring. Vi er på vei vekk fra den ensidig forelesningsstilen med individuell elevoverhøring til opplegg som utfordrer elevenes aktivitet i mye større grad. Prosjektarbeid og bruk av kilder vil ganske sikkert komme inn som en del av de nye fagplanene. CD-ROM platen om okkupasjonstiden vil være et nyttig verktøy i en slik sammenheng og vil gjøre arbeidet til både lærer og elev mye lettere.

Miljøet i Bergen som har utviklet ideen, har gjort et skikkelig pedagogisk nybrottsarbeid. All ære også til Universitetsforlaget som har satset på å gi skolen del i den teknologiske nyvinning. Det er å håpe at forlaget velger å prise denne pedagogiske prosessen på et rimelig nivå, så tid og råd til å presentere lærere rundt i landet.

Mer enn en ordbok

SkoleMagasinet JON ROLLAND

«Illustrert engelsk ordbok - junior» 2000 ord (181 s.). Oversatt fra tysk. Aschehoug 1993.

I vår bilde- og medie-tid, hva er mer naturlig enn at også ordbøkene også legger mer vekt på bildet. Ordboka er beregnet på barn fra 8-års alder, men den vil helt sikkert også være et verdifullt tilskudd i ungdomsskolen.

Ordbokdelene

Boka innleder med å presentere noen gjennomgangsfigurer, to sider med brukerveiledning og en liste med lydkrifttegnene.

Selve ordbokdelen (engelsk - norsk) fyller to tredjedeler av boka, og er bygget opp etter tradisjonelt mønster. Alternative betydninger er tydelig markert. Hele denne delen er rikt illustrert med enkle tegninger i klare farger. En 8-åring må føle seg velkommen til å le-

etter ord. På de 25 siste sidene i boka fins en norsk-engelsk glosar, uten tilleggsopplysninger eller illustrasjoner.

Temasidene

Tredve sider av boka er viet tematiske tegninger. På en eller to sider av gangen ser vi et kjent miljø i en enkel og detaljrik strek med klare farger. I marginen rundt bildene vil brukeren finne navnet på det meste i bildet, altså bare substantiver. Det er i alt 17 slike store bilder med fra 20 - 60 ord pr. bilde.

Et dobbelt oppslag kan være et gjennomskåret hus med hage, garasje og postmannen ved porten. Det kan være fra klasserommet, en by, et gatekryss med både tog, buss, motorvei, bensinstasjon og en ulykke. Her finner du ord fra *train* til *bandage* og *blood*. Videre er vi innom torget, badestranden, parken, bondegården og mye mer. Her er det store muligheter til å lage oppgaver knyttet til bildene.

På de siste sidene i temadelen finner vi også dognet, uka, månedene og årstidene illustrert på en treffende måte. Tall, farger og former finner vi. Og helt til slutt demonstrerer 'laddy' de vanskelige preposisjonene.

En hyggelig og anvendelig ordbok.

Macintosh med maks frihet.

(Som dessuten er billig.)

MACINTOSH POWERBOOK 145B
Bærbar Macintosh, like liten som en penn, men med en 10,4" farge-skjerm. Av pennen velger du Skole i Lær, med 10000 ord i norsk og engelsk, 1 Mb RAM og 80 Mb harddisk. Systemprogrammer følger med, ferdig installert. Gratis telefonhjelp i hele produktets levetid.

Studentpris 11.700,-
INKL MVA

MACINTOSH PERFORMA 450
Komplett Macintosh med 14" farge-skjerm, vanlig tastatur, 4 Mb RAM og 120 Mb harddisk. GlansWorks, AtEase, PC Filutveksling og systemprogrammer følger med, ferdig installert. Gratis telefonhjelp i hele produktets levetid.

Studentpris 11.900,-
INKL MVA

APPLE STYLEWRITER II

Komplett skriver som benytter vanlige A4-ark. Kvaliteten er nesten som utskriften fra en laserskriver. Gjengir grafoner og kan brukes av flere samtidig i nettverk.

Studentpris 2.890,-
INKL MVA

APPLE CD 300

CD-stasjon for bruk sammen med en Macintosh. Med CD som lagringsmedium åpner det seg for uendelige muligheter: 740.000 tekst, bilde og lyd. Du får en komplett leksikon, bibliotek, og mye annet materiale og spillet med seg. Med et lagert for barn. *Letters and CD-ROM-platen 'THE PLATES A HEARD DAY'S NIGHT'*

Studentpris 2.990,-
INKL MVA

HøyskoleData

Apple Utdanningsforhandler

22 46 51 00

Oslo Forskningsvei 105, 0403

BORGESSEN 31 17 17, TRONDHEIM 13 93 54 00,
GJØVIK 61 77 83 70, FREDTANGEN 31 38 02 39 00,
STAVANGER 31 32 95 00, TRONHØJ 17 6 04 00.